

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ

2వ సమావేశం

“కృష్ణదెల్హి మరియు సాగర్ డెల్హి అయికట్టును స్థిరీకరించడానికి మరియు తెలంగాణతో సహి శ్రీశైలం మరియు నాగార్జున సాగర్ ద్వాంకు గోదావరి జలాలను తరలించడం ద్వారా రాయల్సీమ, నెల్లూరు మరియు ప్రకాశం జిల్లాలకు త్రాగునీటిని సమకూర్చడానికి సంబంధించిన విషయంపై స్వల్ప కాలిక చ్ఛా కోసం వివరణ.”

ఎగువ పరీవాహక రాష్ట్రాలలో వినియోగాలు పెరుగుతున్నందున మరియు వాతావరణ మార్పులు కారణంగా వర్షపాతం తగ్గుదల వల్ల కృష్ణ పరీవాహక ప్రాంతంలో ఏటేటా నీటి నిల్వ తగ్గుతున్నది. అదే సమయంలో, గోదావరి నదిలోని గణనీయమైన మిగులు నీటి ప్రవాహాలు సముద్రంలోకి వృధాగా ప్రవహిస్తున్నాయి. శ్రీశైలం మరియు నాగార్జున సాగర్ జలశయాల క్రింద కృష్ణ పరీవాహక ప్రాంతంలోని నీటి అవసరాలను తీర్చడానికిగాను గోదావరి నది మిగులు ప్రవాహాలను శ్రీశైలం మరియు నాగార్జునసాగర్ లిజర్వ్యాయల్లోనికి మళ్ళించాలని ప్రతిపాదించడమయింది.

రాయల్సీమ ప్రాంతంలో కరువు పరిస్థితులు

రాయల్సీమ ప్రాంతం (4 జిల్లాలు), నెల్లూరు మరియు ప్రకాశం జిల్లాలు రాష్ట్రంలో శాశ్వత కరువు పీడిత ప్రాంతాలుగా ఉన్నాయి. గత 10 సంవత్సరాలలో అంటే, 2009-10 నుండి 2018-19 వరకు, ఈ ప్రాంతంలో వర్షపాతం 7 సంవత్సరాల సాధారణం కంటే తక్కువగా ఉంది. 2018-19 లోని (-) 51 శాతం వరకు లోటు ఉండగా 2009-10 లోని (-) 6 శాతం వరకు లోటు ఉంది. మిగిలిన 3 సంవత్సరాలలో కూడా వర్షపాతం సాధారణం

కంటే నామమాత్రంగా మాత్రమే అధికంగా అంటే, 2015-16 లో 4 శాతం, 2017-18 లో
6 శాతం మరియు 2010-11 లో 25 శాతం వర్షపాతం ఉంది.

భూగర్భ జల మట్టాలు కూడా క్లీషెస్టున్నాయి. ఈ ప్రాంతంలో హిజో మీట్రల్లో 80 శాతం
భూగర్భ జలమట్టం తగ్గితున్నట్లు చూపిస్తున్నాయి.

నీటి అవసరం :

ఈ 6 జిల్లాలలో వ్యవసాయ యోగ్యమైన విస్తరం 98.89 లక్షల ఎకరాలుగా ఉన్నది.
రాష్ట్రంలో వ్యవసాయానికి యోగ్యమైన మొత్తం 199.04 లక్షల ఎకరాల విస్తరంలో ఇది
దాదాపు 50 శాతంగా ఉన్నది. 39.77 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీటి సామర్థ్యాన్ని
కల్పించడమయింది. కొన్సాగుతున్న ప్రాజెక్టులతో అదనంగా 16.45 లక్షల ఎకరాల
అయికట్టును కల్పించి, రాష్ట్రంలో అన్ని వనరుల ద్వారా మొత్తం సాగునీటి సామర్థ్యాన్ని 56.22
లక్షల ఎకరాలుగా చేయడమవుతున్న త్రాగునీరు మరియు పరిశ్రమల కోసం నీటి అవసరం ప్రతి
సంవత్సరం పెరుగుతున్నది.

కృష్ణా, తుంగబద్ర, పెన్నార్ నదులు, ఇతర చిన్న నదులు మరియు ప్రవాహాలు ప్రధాన
నీటి వనరులుగా ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతానికి ప్రధాన సరఫరా వనరులుగా ఉన్న శ్రీశైలం
జలాశయంలోకి చేరే ప్రవాహాలు ఏటేటా తగ్గిపోతున్నాయి. గత 52 సంవత్సరాలలో సగటున
1128 టీఎంసిలు ప్రవాహం చేరింది. ఇదిలా ఉండగా గత 10 సంవత్సరాలలో నీటి ప్రవాహం
632 టీఎంసిలకు తగ్గి, గత 5 సంవత్సరాలలో అది మరింతగా 416 టీఎంసిలకు తగ్గింది. గత
52 సంవత్సరాల సగటుతో పోల్చుకున్నప్పుడు గత 5 సంవత్సరాలలో శ్రీశైలం జలాశయంలోకి
చేరే ప్రవాహాలు దాదాపు 63 శాతానికి తగ్గాయని ఇది సూచిస్తున్నది. ఎగువ రాష్ట్రాలైన
మహారాష్ట్ర, కర్ణాటకలలో సూతన ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం మరియు అధిక వినియోగం కారణంగా
ఉన్నది. ఆల్ఫాట్రి ద్వారం క్రెస్ట్ స్థాయిని + 519.6 మీట్రల్ నుండి +524.256 మీట్రల్కు పెంచాలనే

ప్రతిపాదనతో నిల్వ సామర్థ్యం మరో 100 టీఎంసిలు పెరిగి, శ్రీశైలం జలాశయంలోకి చేరే ప్రవాహాలు మరింతగా తగ్గుతాయి.

టీఎపిహెచ్ఎల్సి వ్యవస్థ అధునీకరణ తర్వాత తుంగభద్ర సీటిని పొందటంలో కొద్దిగా మెరుగుదల ఉన్నప్పటికీ, తుంగభద్ర ద్వాంలోకి చేరే ప్రవాహాలు తక్కువగా ఉన్న కారణంగా మరియు కర్మాటకలో అధిక వినియోగం వలన ఇప్పటికీ మన్మహామాటా సీటిని మనం పొందలేక పోతున్నాం. 32.5 టీఎంసిల కేటాయింపుకుగాను, గత 10 సంవత్సరాల కాలంలో సగటున 23 టీఎంసిల సీటిని మాత్రమే విడుదల చేయడమయింది. ప్రస్తుతం హెచ్ఎన్ఎస్ఎస్ నుండి సీటిని పొందడమవుతున్నది.

పెన్నార్ లోకి వరదలు అరుదుగా వస్తాయి. పెన్నా అపరోజిలం బ్యాలెన్సింగ్ లజర్వాయర్ (ప్రైబిల్) అది ఏర్పడినప్పటి నుండి దాని పూర్తి సామర్థ్యానికి సీరు రాలేదు. గత పది సంవత్సరాల కాలంలో పెన్నానది పరీవాహక ప్రాంతం నుండి పెన్నా అపరోజిలం బ్యాలెన్సింగ్ లజర్వాయర్లోకి గలిపుంగా కేవలం 0.388 టీఎంసిలు మాత్రమే చేరింది. 78 టీఎంసిల సామర్థ్యంతో పెన్నానదిపై అతిపెద్ద జలాశయంగా ఉన్న సాశమశిల జలాశయం, గత 10 సంవత్సరాల కాలంలో, 4 సంవత్సరాలు మాత్రమే మిగులు సీరు చేరింది. 64 టీఎంసిల సామర్థ్యంతో నెల్లారు జిల్లాలోని మరో పెద్ద జలాశయం అయిన కండలేరు జలాశయంలోకి గత 10 సంవత్సరాల కాలంలో సంవత్సరానికి సగటున 22 టీఎంసిల ప్రవాహం చేరింది.

కృష్ణానది పరీవాహక ప్రాంతంలోని శ్రీశైలం మరియు నాగార్జున సాగర్ జలాశయాలు, సాశమశిల మరియు పెన్నార్ పరీవాహక ప్రాంతంలోని ఇతర జలాశయాలలో ప్రవాహాలు తగ్గిన ఈ పరిస్థితులలో, అదే సమయంలో గోదావరి నదిలో మిగులు జలాల లభ్యంగా ఉన్నందున గోదావరి పరీవాహక ప్రాంతం నుండి కృష్ణా పరీవాహక ప్రాంతానికి సీటిని మళ్ళించడానికి మార్గాలను తక్కణమే అన్వేషించవలసిన అవసరమున్నది.

గోదావల నదిలో నీటి లభ్యత

ప్రాణహిత నది సంగమం తరువాత కాళేశ్వరం వద్ద గోదావలలో 1709 టీఎంసి (44 సంవత్సరాల సగటు)ల నీరు, ఇంద్రావతి నది సంగమం తరువాత పెరూరు వద్ద 2489 టీఎంసిలు (47 సంవత్సరాల సగటు), శబల నది సంగమం తరువాత పోలవరం వద్ద 3082 టీఎంసిల (48 సంవత్సరాల సగటు) వాల్ఫ్ సగటు లభ్యంగా, ఉన్నది.

గోదావల నుండి నీటి మళ్లంపు

కృష్ణానది మరియు ఈ ప్రాంతంలోని ఇతర నదులలో ప్రవాహాల క్షీణత దృష్టాన్త అవశ్యకత కొరతను తీర్చడానికి ఉన్న ఏకైక ప్రత్యామ్నాయం, గోదావల నది నుండి నీటిని మళ్లంచడం మాత్రమే. ఇక్కడ సగటున సుమారు 2500 టీఎంసిల వాల్ఫ్ మిగులు జలాలు వృధాగా సముద్రంలోకి ప్రవహిస్తున్నాయి.

ఈ సందర్భంగా, రాష్ట్రాల రెండింటి పరస్పర ప్రయోజనం కోసం గోదావల నది నుండి శ్రీశైలం మరియు నాగార్జున సాగర్ లజర్వయర్లకు నీటి మళ్లంపుపై చర్చించడానికి రెండు రాష్ట్రాల అధికారులతో కలిసి అంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణా రాష్ట్రాల గౌరవ ముఖ్యమంతుల సమావేశం 28-06-2019 తేదీన హైదరాబాద్లో జరిగింది.

గోదావల నది నుండి శ్రీశైలం, నాగార్జునసాగర్ లజర్వయర్లకు నీటి మళ్లంపు కోసం సాధ్యమగు వివిధ ప్రత్యామ్నాయాలను అన్యేషించేందుకు రెండు రాష్ట్రాలలో ప్రస్తుతం పనిచేస్తున్న మరియు విశ్రాంత ఇంజనీర్లు / నిపుణులతో ఒక నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. నిపుణుల కమిటీ సమావేశంలో అంధ్రప్రదేశ్ అధికారులు శ్రీశైలం, నాగార్జునసాగర్ లజర్వయర్ క్రింద ప్రస్తుతం ఉన్న కొనసాగుతున్న, ఉద్దేశించిన ప్రాజెక్టుల కోసం నీటి ఆవశ్యకతను 400 టీఎంసిలుగా మధింపు చేయడమయిందని నివేచించారు. కాగా తెలంగాణా రాష్ట్రం అధికారులు వారి రాష్ట్ర నీటి ఆవశ్యకతను 525 టీఎంసిలుగా మధింపు

చేయడమయిందని నివేదించారు. రెండు రాష్ట్రాల మొత్తం నీటి ఆవశ్యకత దాదాపు 1325 టిఎంసిలుగా ఉండగా, కృష్ణానదిలో శ్రీశైలం వద్ద లభ్యంగావున్న వార్లిక ప్రవాహాలు దాదాపు 400 టిఎంసిలు మాత్రమే. 925 టిఎంసిల లోటుకు గాను గోదావరి నది నుండి శ్రీశైలం, నాగార్జునసాగర్కు రోజుకు 4 టిఎంసిల చొప్పున మళ్ళించడం ద్వారా కృష్ణానదికి దాదాపు 360 టిఎంసిల నీటిని అందించాలని ప్రతిపాదించడమయింది.

నిపుణుల కమిటీ నాగార్జునసాగర్, శ్రీశైలం లజర్వాయర్ల రెండింటిలోకి గోదావరి నీటిని మళ్ళించడం కోసం వివిధ ప్రత్యామ్మాయాలను అన్వేషిస్తున్నది. నిపుణుల కమిటీ సిఫారసులు అందిన తరువాత, గోదావరి నుండి శ్రీశైలం, నాగార్జున సాగర్ లజర్వాయర్లకు నీటి మళ్ళింపు కోసం ప్రతిపాదనల సాధ్యాసాధ్యతను ప్రభుత్వం పరిశీలించి, అవసరమైన చర్య తీసుకొంటుంది.

కృష్ణా డెల్టా అవసరాలను ప్రకాశం బ్యారేజీ వద్ద కృష్ణానదిలో లభ్యంగా ఉన్న ప్రవాహాలకు అదనంగా పోలవరం లజర్వాయరు నుండి గోదావరి నీటిని కుడి ప్రధాన కాలువ ద్వారా మళ్ళిస్తూ తీర్చుడమపుతుంది.

డా॥ పోలుబోయిన అనిల్ కుమార్

జల వనరుల శాఖ మంత్రి